

การบริการกรณีวารสารภาษาไทยทางการแพทย์

นางวิลาวัลย์ หาญพาณิชย์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2526

ISBN-974-561-759-8

010264

10576020

THAI MEDICAL JOURNAL INDEXING SERVICES

Mrs. Vilawan Hanpanichaya

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts

Department of Library Science

Graduate School

Chulalongkorn University

1983

ISBN-974-561-759-8

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การบริการกรณีวารสารภาษาไทยทางการแพทย์
โดย นางวิลาวัณย์ หาญพาณิชย์
ภาควิชา บรรณารักษศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา นางวงศ์วรรณ วงศ์สุภา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยเป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทมหาบัณฑิต

สุประสิทธิ์ บุญนา

..... กณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุประสิทธิ์ บุญนา)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ดร. น. ล. จ้อย นันทวัชรินทร์ ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.น.ล.จ้อย นันทวัชรินทร์)

นางวงศ์วรรณ วงศ์สุภา กรรมการ
(นางวงศ์วรรณ วงศ์สุภา)

นางสาวกัทธา ลัทพัส กรรมการ
(นางสาวกัทธา ลัทพัส)

นางสาวเรืองศรี จุลละจिता กรรมการ
(นางสาวเรืองศรี จุลละจिता)

ร้อยโทหญิง ศรีรัตน์ พวงเพชรลาม กรรมการ
(ร้อยโทหญิง ศรีรัตน์ พวงเพชรลาม)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การบริการบรรณารักษาราชการแพทย์
นิสิต นางวิลาวัลย์ หาญพาณิชย์
อาจารย์ที่ปรึกษา นางวงศ์วรรณ วงศ์สุภา
ภาควิชา บรรณารักษศาสตร์
ปีการศึกษา 25 25

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญที่จะศึกษาการจัดทำและการให้บริการบรรณารักษาราชการแพทย์ และศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำและการให้บริการ เพื่อหาแนวทางที่จะสร้างความร่วมมือกับการจัดทำและการให้บริการบรรณารักษาราชการแพทย์ของห้องสมุดโรงเรียนแพทย์ระดับคณะ มหาวิทยาลัยและวิทยาลัย จำนวน 5 แห่ง ได้แก่ :-

1. หอสมุดคณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. หอสมุดคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
3. หอสมุดคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
4. กองห้องสมุด มหาวิทยาลัยมหิดล
5. หอสมุดกรมแพทยทหารบก กระทรวงกลาโหม

รายละเอียดและข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ได้มาจากหนังสือ บรรณารักษศาสตร์ และสิ่งพิมพ์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำและการบริการบรรณารักษาราชการ และแบบสอบถามที่ส่งไปยังหัวหน้าบรรณารักษ์และบรรณารักษ์ที่ปฏิบัติงานบรรณารักษาราชการของห้องสมุดโรงเรียนแพทย์จำนวน 5 แห่ง ซึ่งได้รับคืนจนครบและการสัมภาษณ์บรรณารักษ์เพื่อให้ได้ข้อมูลเพิ่มเติม

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า บรรณารักษาราชการแพทย์และสาขาที่เกี่ยวข้องมี 9 สาขา จำนวน 172 รายการ ห้องสมุดโรงเรียนแพทย์ทั้ง 5 แห่งมาจัดทำบรรณารักษ์มีจำนวน 86 รายการ คิดเป็นร้อยละ 50 บรรณารักษ์ของห้องสมุดทุกแห่งเป็นผู้จัดทำบรรณารักษ์ ห้องสมุดที่จัดทำบรรณารักษ์จากวารสารจำนวนสูงสุดคิดเป็นร้อยละ 72 ห้องสมุดทุกแห่งใช้หัวเรื่อง the Medical Subject Headings ของห้องสมุดแพทย์แห่งชาติคือเมริคัม และพจนานุกรมศัพท์แพทย์ไทย-อังกฤษ โดย

ภาณูจนา โสภโณคร และจกัทำในรูปของบัตรรชนีวารสาร ห่องสมุคทุกแห่งมีบุคลากรภายใน และภายนอกใช้บริการครชนีวารสาร

ปัญหาและอุปสรรคของห่องสมุค ใค้แก่ สดาที่ไมเพียงพอ ครุภคที่ยังมีจำนวนบ้อย บรรณารักษผู้จกัทำครชนีและเจ้าหน้าทีพิมพ์คคมีจำนวนไมเพียงพอ ไมมีคู่มือแนะน้าเพื่อทำครชนี เป็นมาตรฐาน ผู้ใช้ห่องสมุคขาดความรู้ในการใช้บริการครชนีวารสาร ความร่วมมือของห่อง- สมุคเกี่ยวกับโครงการจกัทำครชนีวารสารไมเพียงพอและขาดส้าักงานกลางประสานงานบริการ ครชนีวารสาร

ผู้ตอบแบบสอบถามเสนอแนะว่า ห่องสมุคควรมีครุภคและสดาที่ให้บริการอย่างเพียงพอ ขยายพื้นที่ให้เหมาะสม ทวงถามวารสารบ้อยครั้ง เพิมบรรณารักษผู้จกัทำครชนีและผู้ช่วย อย่างเพียงพอ นอกจากนี้ บรรณารักษควรรู้งบประมาณที่แน่นอนและมีงบประมาณอย่างเพียงพอ ส้าหรับความร่วมมือและการขยายงานครชนีวารสารในอนาคต ห่องสมุคทุกแห่งควรมีคู่มือ หัวเรื่องทางการแพทย คู่มือทำครชนีและการลงรายการบัตรรชนีที่ใค้มาตรฐาน ควรรวบรวม บรรณานุกรมครชนีวารสารและประชาสัมพันธ์การบริการครชนีวารสารใค้มากขึ้น เป็นต้น

ข้อเสนอแนะของผู้วิจัยเพื่องานครชนีวารสารมีประสิทธิภพยิ่งขึ้น :-

1. ห่องสมุคคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัย เชียงใหม่ และห่องสมุคคณะแพทย- ศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ควรชี้ตรงต่อคณคคคณะแพทยศาสตร์ของแแต่ละมหาวิทยาลัย หอสมุคคณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและห่องสมุคกรมแพทยทหารบกมีบริการที่ค้และ ควรค้ำเนินงานต่อไปเช่นปัจจุบัน

ส้าหรับมหาวิทยาลัยมหคคค กองห่องสมุคควรชี้ตรงต่ออภการบคค ห่องสมุคคณะ และห่องสมุคสถาบันต่าง ๆ ควรชี้ตรงต่อคณคคคหรือผู้อำนวยกาของแแต่ละสถาบัน

งานจกัทำและบริการครชนีวารสารควรชี้ตรงต่อหัวหน้าบรรณารักษของ สถาบันนั้น แแต่ส้าหรับมหาวิทยาลัยมหคคคซึ่งประกอบค้วยกองห่องสมุค ห่องสมุคคณะและห่องสมุค สถาบันต่าง ๆ การจกัทำและบริการครชนีวารสารควรอยู่ใบความรับผิดชอบของคณคคกรมการ อำนวยกาห่องสมุคมหาวิทยาลัยมหคคค

2. หัวหน้าบรรณารักษ์ควรได้รับความรับผิดชอบเต็มที่จากงบประมาณของห้องสมุดเพื่อการขยายงานในอนาคตเกี่ยวกับการทำบรรณานุกรมวารสารและความร่วมมือ

3. บรรณารักษ์ผู้จัดทำบรรณานุกรมควรมีวุฒิปริญญาโทสาขาบรรณารักษศาสตร์และบุคลากรที่ต้องการรับเพิ่มควรมีพื้นฐานความรู้ทางการแพทย์หรือสาขาที่เกี่ยวข้องด้วย

4. ห้องสมุดโรงเรียนแพทย์ทุกแห่งควรมีบริการบรรณานุกรมวารสารให้ได้มาตรฐานใกล้เคียงกัน บรรณารักษ์ควรร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดและแข็งขัน แผนระยะสั้นและระยะยาวที่ขอเสนอแนะ คือ :-

4.1 แผนระยะสั้น :- ห้องสมุดแต่ละแห่งควรจัดสำรวจวารสารทำสัปดาห์วารสารของตนให้สามารถรวมโครงการสัปดาห์วารสารของห้องสมุดมหาวิทยาลัยในประเทศไทยได้ ควรมีการร่วมมือกันเพื่อแก้ปัญหาบรรณานุกรมวารสารและจัดบริการบรรณานุกรมให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ห้องสมุดใดห้องสมุดหนึ่งควรทำหน้าที่เป็นศูนย์ประสานงานบรรณานุกรม

4.2 แผนงานระยะยาว :- ห้องสมุดควรมีจุดมุ่งหมายในนานาประเทศสามารถเข้าถึงความรู้และผลงานวิจัยทางการแพทย์ของประเทศไทยโดยมีการจัดทำสารสังเขปและถ่ายทอดเป็นภาษาอังกฤษเพื่อให้เข้าอยู่ในระบบวิเคราะห์วรรณกรรมทางการแพทย์และการดึงข้อมูลมาใช้ได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยการจัดทำบรรณานุกรมวารสารภาษาไทยทางการแพทย์และสาขาที่เกี่ยวข้องในห้องสมุดโรงเรียนแพทย์ต่าง ๆ ในอีก 5 ปีข้างหน้าเพื่อเปรียบเทียบกันในด้านพัฒนาการ

2. ควรศึกษาหัวเรื่องทางการแพทย์ภาษาไทยจากผู้เชี่ยวชาญที่ประสบปัญหาในการค้นหาวารสารจากหัวเรื่องหรือไม่

3. ควรศึกษาหัวเรื่องทางการแพทย์ภาษาไทยที่แปลจาก MeSH ของหอสมุดแพทย์แห่งชาติอเมริกัน

Thesis Title Thai Medical Journal Indexing Services
 Name Mrs. Vilawan Hanpanichaya
 Thesis Advisor Mrs. Wongwan Vongsupar
 Department Department of Library Science
 Academic Year 1982

ABSTRACTS

The objective of this thesis was to study the technical indexing services of Thai medical Journals; thesis problems and obstacles, to build guidelines for effective cooperation among five Thai medical school libraries:-

1. Library. Faculty of Medicine. Chulalongkorn University
2. Library. Faculty of Medicine. Chiangmai University
3. Library. Faculty of Medicine. Prince of Songkla University
4. Library Division. Mahidol University (Siriraj Medical Library)
5. Library. Profession Division. Army Medical Department.
 Ministry of Defence.

Research Methods used were reviews of recent medical librarianship literature and questionnaires sent to head librarians and librarians who were in charge of indexing at the five medical schools. All questionnaires were returned and the researcher also interviewed those librarians for additional information.

The findings revealed that there were 9 fields of medical journals and related sciences, 86 titles out of 172 (50 percent) were indexed by librarians in five medical school libraries. The highest percentage of indexed journals was 72 percent in one of the libraries. For indexing, every library had been using "National Library of Medicine; Medical Subject Headings" and "the Medical Dictionary Thai - English by Kanchana Sopanodorn" for assigning

Subject headings. The Index was done in a form of cards. Patrons who used the indexing service came from both inside and outside of these institutions.

The notable problems concerned the lack of space, inadequate furniture, insufficient indexers and typists, lack of guidelines for standard indexing, patrons who did not know how to use indexing services, insufficient cooperation among medical school libraries about the indexing project, and lack of coordinating center for indexing services.

Suggestions from the respondents were: There should be enough furniture and equipment, expansion for more suitable space, enough librarians and assistants ^{to} do indexing and frequent claims for missing journals. Moreover, the librarians should be informed about the exact amount of funds so as to be able to prepare their future plan on journal indexing. Each library should be well equipped with standard references for indexing, medical subject headings and guidelines for indexing entries. Bibliographies should be compiled and indexed services publicized more often.

Recommendations by the researcher for more effective indexing operation.

1. The Medical Library, Faculty of Medicine, Chiangmai University and the Medical Library, Faculty of Medicine, Prince of Songkla University should be the direct responsibility of the Dean of the Faculty of Medicine of each University. Library, Faculty of Medicine, Chulalongkorn University and Library, Profession Division, Army Medical Department are already in a good course and should be continued with the present practice.

For Mahidol University: the Library Division should be the direct responsibility of the rector, Libraries of other Faculties and Institutes should be the direct responsibility of the Dean or the Director of each institution.

2. The head librarians should be granted full responsibility of the library budget which should be sufficient for future

expansion concerning journals indexing and cooperation.

3. The indexer should at least acquire a Master's Degree in Library Science. New additional personnel should have basic knowledge in medical or related sciences.

4. All the medical school libraries should have compatible standards in their indexing services. Cooperation should be closely and strongly exercised. The recommended short-term and long-term plans are:-

4.1 For the short-term plans:- Each individual library should make an inventory of journals and prepare a union list of serials in order to be able to cooperate in the national union list of serials project at academic level. Joint venture should be done to solve indexing problems and create better indexing services. A center for indexing coordination should be established in one of the medical school libraries.

4.2 For the long-term plans:- All medical school institutions should aim for international accessibility of Thai medical knowledge and research findings by the preparation of abstracting services with English translation to be coordinated with the Medical Literature Analysis and Retrieval System.

Recommendations for further research:-

1. Study of indexing operations and management of Thai journals in medical and related sciences in medical school libraries in Thailand in the next 5 years period to make a comparison on their development.

2. Research on users' satisfaction and problems in their use of Thai medical subject headings as means to retrieve information from indexed journals.

3. Study of Thai medical subject headings which were translated from "National Library of Medicine; Medical Subject Headings."

กติกกรมประกาศ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ม.ล. จ้อย นันทวิชัยภัทร และอาจารย์วงศ์วรรณ วงศ์สุภา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้ให้คำแนะนำอย่างดียิ่งในการตรวจพิจารณาเนื้อหาของเรื่อง และการวิเคราะห์ข้อมูล ตลอดจนชักชวนประสานและภาษาเป็นอย่างมาก

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทิพย์ทินิจ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชัชวรา คัตติพิริตน์ นางสาวภัทรา ลัดพลี นางสาวเรืองศรี จุลละจิตตา นางสาววิไล อัครกฤษยา และบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนแพทย์ทั้ง 5 แห่ง ตลอดจนมิตรสหายและเพื่อนร่วมงานทุกท่านที่ได้กรุณาช่วยเหลือกันต่าง ๆ บังเกิดผลให้วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลงด้วยดี

วิลาวัณย์ หาญพาณิชย์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

ฉ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ช
กิตติกรรมประกาศ	ญ
รายการตารางประกอบ	ท
บทที่	
1. บทนำ	1
ความเป็นมาของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	9
ขอบเขตของการวิจัย	10
นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย	11
วิธีดำเนินการวิจัย	12
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	13
ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	23
2. การจัดทำและบริการธรรมนูญการสาธารณสุข	25
คำจำกัดความ	25
คุณสมบัติของผู้จัดทำธรรมนูญการสาธารณสุข	28
หัวข้อเรื่อง	29
1. หัวข้อสำหรับหนังสือภาษาไทยของสมาคมห้องสมุด แห่งประเทศไทย	33
2. หัวข้อทางการแพทย์ของไทย	35
3. หัวข้อทางการแพทย์ของหอสมุดแพทย์แห่งชาติคืออเมริกัน	36

✓ วรรณกรรมภาษาไทย	57
การพิจารณาความเพื่อนำมาทำวรรณกรรมและไมทำ วรรณกรรม	70
การจัดทำและบริการวรรณกรรมทางการแพทย์และสาขา ที่เกี่ยวข้อง	72
ก. ประเทศสหรัฐอเมริกา	73
1. การจัดทำและการให้บริการวรรณกรรม	74
2. สมาคมผู้จัดทำวรรณกรรม	83
3. คู่มือช่วยค้นข้อมูลจากวารสาร	84
ข. ประเทศอังกฤษ	88
1. การจัดทำและการให้บริการวรรณกรรม	89
2. สมาคมผู้จัดทำวรรณกรรม	93
3. คู่มือช่วยค้นข้อมูลจากวารสาร	93
ค. ประเทศญี่ปุ่น	95
1. การจัดทำและการให้บริการวรรณกรรม	96
2. สมาคมผู้จัดทำวรรณกรรม	103
3. คู่มือช่วยค้นข้อมูลจากวารสาร	105
ความร่วมมือในการค้นหาข้อมูลวารสาร	107
ความร่วมมือทางการแพทย์ระหว่างประเทศของสหรัฐ- อเมริกากับประเทศอื่น ๆ	112
ง. องค์การอนามัยโลก	115
จ. ประเทศไทย	116

บทที่

1.	หอสมุดคณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	117
2.	หอสมุดคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	119
3.	หอสมุดคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	122
4.	กองห้องสมุด มหาวิทยาลัยมหิดล	124
5.	หอสมุดกรมแพทยทหารบก	128
	ความร่วมมือระหว่างห้องสมุดโรงเรียนแพทย์	132
3	วิธีการดำเนินการวิจัย	134
	กำหนดกลุ่มประชากรที่จะศึกษา	134
	การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล	135
	ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบรรณานุกรมวารสาร ...	197
4	สรุปผลการวิจัย อภิปรายและข้อเสนอแนะ	211
	สรุปผลการวิจัย	212
	อภิปรายผล	224
	ข้อเสนอแนะของผู้วิจัย	230
	บรรณานุกรม	240
	ภาคผนวก	259
	ประวัติผู้เขียน	336

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการตารางประกอบ

ตารางที่

หน้า

1	วิวัฒนาการของหัวเรื่องทางการแพทย์ของประเทศสหรัฐอเมริกา	38
2	วิวัฒนาการของรายการผู้แต่งและคูรายละเอียดเพื่อการอ้างอิง (Citation) ใน Index Medicus	51
3	ตัวอย่างการเปลี่ยนแปลงการลงชื่อของวารสารทุก 20 ปี	56
4	ระดับผู้บริหารที่ห้องสมุดสังกัด ปกป้อง เวลาทำการ และจำนวนที่นั่งอ่าน	137
5	ครุภัณฑ์ที่ใช้เพื่อบริการตวรรษีวารสารภาษาไทยทางการแพทย์และ สาขาที่เกี่ยวข้อง	139
6	วุฒิของบรรณารักษ์และผู้จัดทำตวรรษี	141
7	วารสาร	143
8	สาขาทางวิชาการแพทย์และสาขาที่เกี่ยวข้องที่ห้องสมุดจัดทำตวรรษี	146
9	วารสารภาษาไทยทางการแพทย์และสาขาที่เกี่ยวข้องและเหตุผลที่ ไม่จัดทำตวรรษี	148
10	การจัดทำตวรรษี	150
11	วัตถุประสงค์ของการจัดทำตวรรษี	152
12	งานตวรรษีวารสารและลักษณะการปฏิบัติงาน	153
13	ความล่าช้าในการจัดทำตวรรษีวารสาร	155
14	วิธีเรียนรู้ในการจัดทำตวรรษีวารสารของบรรณารักษ์	157
15	การใช้คู่มือการให้หัวเรื่องตวรรษีวารสาร	159
16	ภาษาของหัวเรื่องที่ใช้จัดทำตวรรษีและกำหนดเวลาการปรับปรุงแก้ไขคู่มือ การให้หัวเรื่อง	162

ตารางที่

17	ประเภทของบัตรครรชนี	164
18	การรวบรวมบรรณานุกรมและการเผยแพร่ครรชนีวารสารที่จัดทำ	168
19	นโยบายการอบรมเจ้าหน้าที่และการพัฒนาบุคคล	169
20	ประเภทผู้ใช้บริการครรชนีวารสารภาษาไทยทางการแพทย์และสาขา ที่เกี่ยวข้อง	172
21	บริการพิเศษที่อำนวยความสะดวกในการใช้วารสาร	174
22	คุณสมบัติของบุคลากรที่ต้องการรับเพิ่มในการจัดทำและบริการครรชนี วารสาร	177
23	ปัญหาอาคารสถานที่	180
24	ปัญหาครุภัณฑ์	182
25	ปัญหานโยบายผู้บริหารและปฏิบัติการของบุคลากร	184
26	ปัญหาการเงิน	186
27	ปัญหาวารสาร	187
28	ปัญหาการจัดทำครรชนีวารสาร	191
29	ปัญหาบริการครรชนีวารสาร	193
30	ปัญหาความร่วมมือของห้องสมุด	195
31	ตัวอย่างการให้หัวเรื่องของห้องสมุด 3 แห่งจำนวน 50 คำที่แปล เป็นภาษาไทยและข้อเสนอนำมาใช้ของผู้วิจัย	204

ศูนย์วิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย